

הכנסת האחת-עשרה

מושב שני

נוסח לא מחוקק

פרוטוקול מס' 225

מישיבת ועדת הכספים

יום ב', ד' בטבת התשמ"ו - 16.12.85, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- א. שפירא - היו"ר
- י. ארידור
- י. ארצי
- ד. דנינו
- א. ורדיגר
- י. כהן
- ע. עלי
- י. צבן
- ח. קופמן
- ח. רמון
- מ. שטרית
- א. שלום
- ג. שפט
- ד. תיכון

- א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
- ס. אלחנני - יועצת כלכלי
- מ. איזנברג - קצרנית

מוזמנים:

- י. ברוך - הממונה על הכנסות המדינה
 - א. שר
 - א. יונס
 - מ. דר-זיו
 - ג. שטון
 - י. בליזובסקי
 - א. בן-עזרא
 - מ. קוק
 - מ. דברת
 - ת. פנחסוביץ
 - י. דביר
 - ר. גולן
- משרד האוצר - {
- משרד התעשייה והמסחר - {
- משרד התכנון והכלכלה - {
- משרד המשפטים -
- חברת החשמל -
- מרכז השקעות -

הצעות לסדר-היום
 ערבות המדינה ופטור ממס - חברת החשמל
 ערבות המדינה ופטור ממס - בנק לפיתוח התעשייה
 חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-
 1985.

סדר-היום:

הצעות לסדר-היום

היו"ר א. שפירא:

אני פותח את הישיבה.
 הצעה לסדר-היום לחבר-הכנסת דן תיכון.

ד. תיכון:

אמש, בתום ישיבת הממשלה, נמסר לנו מעל גלי האתר, שממשלת ישראל החליטה ברוב של קול אחד להעלות את שכר השופטים, הדיינים והשופטים ב-20%. אני פשוט לא האמנתי למשמע אזני ולא הבינתי, שכן נדמה לי שהממשלה נטלה לעצמה סמכות שאין לה, כי אנחנו אישרנו לאחרונה את חוק ההסדרים לשעת חירום במשק ושם נאמרים דברים ברורים. רוצה הממשלה לקבל החלטה מסוג זה, תבוא בהצעת חקיקה ראשית לכנסת ותגן על שכר השופטים. ההחלטה כפי שפורסמה אינה תואמת את החוק; אם ההחלטה היא אכן זו שפורסמה, אני מציע שהוועדה תעביר מחאה לשר המשפטים על שהואיל להציע הצעה שאינה מתיישבת עם החוק.

ואני רוצה לומר, שעבירה גוררת עבירה. משהוועדה ספק נתנה, ספק לא נתנה, ליושב ראש הוועדה סמכות לפרש החלטת הוועדה, והיושב ראש פירש בעצם נשתנתה ההחלטה ללא תיקון בחקיקה ראשית, ואנו נמצאנו לוקים ומטעים. לפי דעתי, יכולנו לתת לך, אדוני היושב ראש, סמכויות מירביות בנושא שכר השופטים, אולם היינו צריכים לתקן את ההחלטה והחוק שנתבסס על החלטת ועדת הכספים. משלא עשינו כן, חוספת השכר שניתנה לשופטים אינה מתיישבת עם החוק האמור. לכן אני מציע שבהזדמנות זו שהנושא עולה מחדש, תדאג לתקן את העיוותים, שכן מדובר על המערכת השיפוטית האמונה על שמירת החוק במדינת ישראל, ואנו מטעים אותם.

מ. שטרית:

אני מציע לחדש את הדיון על שער הריבית במשק, בעיקר לאור פרסום המדד האחרון לחודש נובמבר. לא יתכן שהמדד יעלה בחצי אחוז לחודש והריבית לא תרד. תעשיינים ואנשי עסקים אינם יכולים לנהל עסקיהם בריבית הקיימת במשק, והם צריכים לעסוק במחצית זמנם בספקולציות. אני מציע להזמין את נגיד בנק ישראל ונציג האוצר ולקיים דיון שבסיומו תמליץ הוועדה על הורדת הריבית. זו הצעה אחת.

הצעתי השניה - לדון מחדש בוועדה בחוק אלסינט. גם אחרי שחברת אלסינט החמוטטה, ממשיכים בהנפקות למו"פ במסגרת חוק אלסינט. אני ביקשתי להעלות נושא זה לדיון בוועדה מספר פעמים ועד היום הנושא לא הועלה לדיון.

י. כהן:

אני מציע לחברי הוועדה, שלא נעשה עוול לעצמנו ולא נחליש מעמדנו בסוגיית שכר השופטים. מקובל עלי ששכר השופטים צריך להקבץ בוועדה זו. אבל לא מקובל עלי החלק השני של דברי חבר-הכנסת תיכון, כאילו גררנו אותם לעבירה.

ועדת הכספים החליטה פה-אחד שאת הפירוט להחלטתה יתן יושב ראש הוועדה, ויושב ראש הוועדה נהג באופן סופר-דמוקרטי, הוא נועץ במרכזי הסיעות בוועדה - - -

ת. רמון:

הממשלה מוסיפה על מה שאנו החלטנו.

ד. תיכון:

אין לה סמכות לעינות זאת.

י. כהן:

היא יכולה להגיש הצעת חוק.

ח. רמון:

היא החליטה להגיש הצעת חוק.

ד. תיכון:

גם בפעם הקודמת התבקשה חקיקה ראשית.

ח. רמון:

זה היה ענין של פרשנות.

ד. תיכון:

חשמע דעת היועץ המשפטי בנושא.

י. כהן:

זו דעת הוועדה - - -

ד. תיכון:

אין כאן ענין של דעת הוועדה. יש שאלה האם זה חוקי או לא, וזאת יקבע היועץ המשפטי של הוועדה.

ח. רמון:

היועץ המשפטי לוועדה לא טען שזה בלתי-חוקי.

היו"ר א. שפירא:

אני מודה לחבר-הכנסת רמון שאמר את האמת. עכשו אינני רוצה להגיב על כך. בהצבעה פה אחד של הוועדה, על-פי הצעת האופוזיציה, ניתנה לי סמכות לפרש החלטת הוועדה. הוועדה לא ידעה על מה הצביעה וביקשו פירוט. והפה שאסר הוא הפה שהתיר. אינני רוצה להכנס עכשו לויכוח. שמעתי הצעת חבר-הכנסת תיכון ואני אחשוב על כך.

הצעה לסדר-היום לחבר-הכנסת דנינו.

ד. דנינו:

אדוני היושב ראש, נודע לי שהאוצר אינו מקיים הבטחתו ואינו מסחרר כספים למעונות יום. אם לא נדאג לגדיים, לא יהיו לנו תיישים. לכן אני מבקש שנפנה בענין זה לאוצר. תוך ימים ספורים עלולים להתמוטט מעונות היום לילדים, וייפגעו גם האמהות העובדות, שלא יהיה מי שיטפל בילדיהן.

י. ארצי:

הייתי רוצה לטמוע מפי האיש המוסמך - ונדמה לי שזה שר הכלכלה מר גד יעקבי, מה המצב בנושא הצמיחה במסק. מרבים לדבר על הנושא, אבל לא שמענו על כך מפי האיש המוסמך. הייתי רוצה לטמוע באיזו מידה יש התקדמות בנושא "כוח המשימה" ובתכניות הקונקרטיות, ואם אין התקדמות, מה הסיבה לכך.

אתמול, בעקבות פרסום המדד לחודש נובמבר, התפתח ויכוח אם הגיעה הטעה להסיר את הפיקוח על המחירים. היות והדבר משמעותי לגבי יציבות המחירים והצלחת התכנית הכלכלית, ויש מחלוקת על כך בין ההסתדרות ובין הממשלה, הייתי מציע שנקיים על כך דיון עם שר התעשייה והמסחר, נשמע מה הוא מציע, ויוכל לנקוט עמדה.

י. צבן:

התבשרנו בכלי התקשורת שמשרד הבריאות הפסיק לסבסד תחליפי חלב לאותם 3,000 ילדים הזקוקים להם. אינני צריך להגיד מה מטמעות הדבר, אם נזקקים לרכוש תחליפים אלה באופן לא מסובסד. ההטפה היא הרסנית מבחינת ההוצאה של מאות אלפי שקלים לחודש. יש כאלה שאצלם מגיעה ההוצאה עד 200,000-150,000 שקל לחודש. צריך להבטיח המשך הסבסוד של תחליפים חלב אלה מבלי שיהיו תלויים בכל-מיני סלטלות. אני מציע שנבוא בדברים בנושא זה עם משרד הבריאות ומשרד האוצר. אחת לשנתיים חוזר איום זה של הפסקת הסבסוד. זה איום שקשה לחיות אתו. אני מציע שנשמע הסברים ממשרד האוצר וממשרד הבריאות וננסה להסדיר את הנושא.

ג. שפט:

אנו שומעים כל שבוע על עודף הכספים שיש במשרד האנרגיה. פעם אחת הוא אומר שיש לו עודף של 40 מיליארד שקל והוא מעביר אותם למשרד הבריאות, היום אנו שומעים על 20 מיליארד שקל עודפים שנוצרו בחברת החשמל. אני חושב שזה לא יכול להמשך כך, צריכה להמסר הודעה של משרד האנרגיה לוועדה מה בדיוק קורה. אם המשרד התייעל, זה טוב. אבל אם זה כתוצאה מדברים אחרים, צריך שידווחו לנו על כך.

א. ורדיגר:

התקיימו בוועדה ישיבות סוערות בקשר למצב במערכת הבריאות. אנו הבינונו שהדבר נובע מחוסר תקציב. היום אנחנו קוראים בעתונים, ששר האוצר טוען שכל הסערה סביב מערכת הבריאות באה כהוראה מגבוה, כאילו אין כאן מחסור בתקציב אלא מגבוה באות ההוראות.

היו"ר א. שפירא:

היות ושמענו את הפרופסורים, מנהלי בתי-החולים, ולא את הפוליטיקאים אפשר להאמין למה שהם אמרו.

א. ורדיגר:

אם שר האוצר אומר דברים כאלה, אני חושב שצריך להזמין ולשמוע ממנו מניין נובעות הבעיות במערכת הבריאות.

היו"ר א. שפירא:

קודם כל אם הוא אמר את הדברים.

א. דמביץ:

רציתי להעמיד דבר אחד על דיוקן;

בעתונות נמסר שהממשלה החליטה בענין המטכורוח של נושאי מטרה שיפוטית. ביררתי:

א. לא הייתה הודעה לעתונות;

ב. ההחלטה אינה החלטה על מטכורוח אלא החלטה להציע לכנסת לחקן

את חוק ההסדרים לשעת חירום במסק המדינה. וכאשר זה יבוא, זה יהיה נושא

ערבות המדינה לחברת החשמל - פטור ממס על הריבית
(מכתבו של שר האוצר מיום י' בחשוון התשמ"ו - 25.10.85)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום:
ערבות המדינה לחברת החשמל - פטור ממס על הריבית.
דברי הסבר יביא החשב הכללי, מר שר.

א. שר:

ב-30 באפריל חתמה חברת החשמל לישראל על חוזה עם חברה בדרום אפריקה לאספקת מערכת שינוע פחם לתחנת הכוח רוטנברג. החוזה כולל מימון בדולרים באמצעות ה"האינדוסטריאל דבלופמנט קואורפורישן על סך 85% מערך היבוא מדרום אפריקה, הייצור המקומי, ההובלה הימית ואסקלציה על החלק הישראלי.

סכום המלווה הוא 3,4 מליון דולר ל-12 שנה והריבית 10%, שתשולם כל חצי שנה.

כתנאי לקבלת המימון צריכה חברת החשמל להמציא ערבות המדינה על החזרי קרן וריבית של ההלוואה.

יתכן ותהיה לנו אופציה לקבל את ההלוואה בראנדים - המטבע הדרום אפריקאי - ואז הריבית תשתנה.

אנו מבקשים את אישור הוועדה לערבות המדינה, ואנו מבקשים בו זמנית שהוועדה תאשר פטור ממס על הריבית, בהתאם לסעיף 15 לפקודת מס הכנסה.

ד. חכונ:

העניין נראה לי מוזר. ממשלת ישראל תלבטת היכן יפורק הפחם, ויש הצעות מהצעות שונות לגבי מיקום פירוק הפחם, החל בחיפה, עבור דרך אשדוד ועד אילת, ואולי יוחלט על חדרה. בינתיים רוצים להעמיד מיטהו בפני עובדה ומזמינים מערכת שינוע שתגרום לכך שהנמל יוקם באסקלון. ואני שואל: האם איננו קובעים בכך עובדי לגבי מיקום הנמלים ובזה אומרים שיש צורך בנמל נוסף, כי יש מי ששוען שאין צורך להשקיע כסף נוסף אם הפחם ייפרק בחדרה.

בינתיים, מאז חתמו על ההסכם עם החברה הדרום-אפריקאית, חלו שינויים בתחום המטבע של דרום-אפריקה. נקבעו תקנות חדשות ושערים שונים בהם ניתן לרכוש את הראנד. למעשה יש שם שני שערים לראנד, השער הרשמי ושער נמוך יותר שבא לעודד ייצוא מוצרים של דרום אפריקה לאצות שונות. שאלתי היא: האם החוזה שנחתם מבטיח שמערכת השינוע תירכש בשער הראנד הנמוך?

י. צבן:

אינני צריך להאריך בדברים כדי לומר, שאינני מאושר מהתרחבות הקשרים שלכם עם דרום-אפריקה. כידוע בארצות שונות, כולל ארצות-הברית, הולכת ומתגבשת רשימה של חברות דרום-אפריקאיות שנמנעים לקיים אתן קשרים על רקע התפקיד המיוחד שיש לחברות אלה בסיפוח נורמות של הפלייה גזענית

י. צבן

בדרום אפריקה והעסקת עובדים בתנאים מחפירים. לכן הייתי רוצה לקבל יותר פרטים על חברה זו. אם אין לכם, אני מבקש לדחות את ההצבעה למחר.

ד. תיכון:

אתה שואל אם החברה מעסיקה שחורים?

י. צבן:

השאלה היא, באיזה תנאים היא מעסיקה אותם.

מ. סרית:

דברים באים על רקע הויכוח על מיקום התחנה החדשה. אני בין אלה הסבורים שתחנה זו מיותרת. חברת החשמל מראה שכושר הייצור שלה היום הוא 4,500 מגוואט, בעוד שהצריכה השנתית היא 1,000 מגוואט. אינני יודע מדוע מקימים את התחנה, האם בגלל מאבקי הכוח של עובדי הצפון ועובדי הדרום בחברת החשמל או בגלל סיבה אחרת. אני מבין שהתחנה נמצאת בהקמה, ואין אפשרות לעצור. בכנסת העשירית, כאשר ניסינו למנוע הקמת התחנה, אמרו לנו שהציוד הוזמן, ויהא זה בזבוז כסף להפסיק הקמתה. אני מבין שתחנה זו גמורה. הבה לא נחזור על שגיאה זו לגבי הקמת נמל פחם נוסף. צריך לעשות שיקול רציני, שלא על-פי האינטרסים של הנוגעים בדבר. לרשות הנמלים יש עודף כסף והיא רוצה להקים נמל. מתנהל ויכוח בין הגורמים השונים איפה להקים את הנמל. עד לפני זמן קצר היתה החלטה על אשדוד.

ג. שפט:

זו איננה החלטה סופית.

מ. סרית:

זו היתה ההחלטה שנחקבלה, אחר-כך ערערו עליה, והחליטו על הקמת הנמל באשקלון.

אני חושב שהבקשה שלפנינו היא אמצעי טוב לעצור את העניין עד שיהיה ברור סופית אפשר כדאי למדינת ישראל להקים את הנמל הנוסף, אם בכלל.

י. ארציני:

בהמשך לקודמי, לפי מיטב זכרוני, לאחר דיונים בממשלה הוטל על השר הורביץ לבדוק את הנושא ולהגיש הצעה לגבי מיקום הנמל.

קריאה:

אחר-כך היתה עוד וועדה.

י. ארציני:

אני מציע שלא נחליט על אישור הערבות עד שלא נשמע את השר הורביץ או את מר גפני, שאף הוא בדק את הנושא.

י. כהן:

אני חושב שאי אפשר לדון בבקשה זו מבלי להיות מעורה בנושא של בניית נמל הפחם. נוצר מצב ששני הגורמים המעוניינים, רשות הנמלים וחברת החשמל, משופעים היום בכסף והם עלולים לעשות דברים שיהיו לא מספיק שקולים או בזבזניים. לכן צריך לדון על הנושא עם רשות הנמלים ועם חברת החשמל. אינני נכנס לגופה של הבקשה. יתכן שהתנאים שמציעים הדרום-אפריקאים הם טובים. אבל אסור לדון על הבקשה בנפרד.

היו"ר א. שפירא:

מר שר ישיב לשאלות חברי הוועדה.

א. שר:

לחבר-הכנסת תיכון, יש כאן אי-הבנה, מערכת השינוע היא בתוך התחנה ואינה קטורה לחלוטין לנושא הנמל. בתוך התחנה יש מערכת שינוע של פחם, לא חשוב מניין יבוא הפחם. לכן הויכוח על מקום הנמל אינו רלבנטי.

לשאלתו של חבר-הכנסת שטרית, ההחלטה על הקמת התחנה נתקבלה והיא סופית. התחנה הזאת היא פטה-קומפלי ולא ניתן להתווכח עליה.

מ. שטרית:

עושים הכנות להקמת עוד תחנה. אולי תעצרו את התחנה הבאה?

א. שר:

על שאלתו של חבר-הכנסת ארצי הטיבותי בחשובה לחבר-הכנסת תיכון.

לשאלה השניה של חבר-הכנסת תיכון- החוזה הוא חוזה דולרי, והמעבר לראנד, אם ייעשה, ייעשה מתוך מגמה להנות מהקלות בשער המטבע.

ד. תיכון:

אני מבקש שתקפידו על כך.

א. יונס:

על-ידי המעבר לראנד נקבל 15% הנחה.

א. שר:

על החברה הדרום-אפריקאית ישיב נציג חברת החשמל.

י. דביר:

החברה שהתקשרנו אתה היא חברת-בת של חברה גרמנית. חברת החשמל דאגה להבטיח את עצמה, ואם תהיינה בעיות בדרום אפריקה, החברה הגרמנית לוקחת על עצמה את הנושא.

א. שר:

שאלתו של חבר-הכנסת צבן היתה, האם החברה נמצאת באיזו רשימה של חברות שאסור לרכוש מהן בגלל המדיניות כלפי השחורים?

י. דביר:

לא.

ד. תיכון:

אני מבקש שיירשם בפרוטוקול שמערכת השינוע היא פנימית ולא

חיצונית.

מ. שטרית:

הכוונה למערכת שמרימה פחם ומכניסה אותו למנוע?

י. דביר:

כן.

מ. שטרית:

ומערכת כזאת עולה 3,4 מליון דולר?

א. שר:

כז.

י. דביר:

חברת החשמל קבעה שכל האופציות פתוחות לפניה. החוזה מדבר על מערכת לשנוע פחם שצריך להגיע מערימה אל הרוזים - - -

ד. תיכון:

אין לזה קשר למערכת החיצונית?

י. דביר:

לא.

ע. עלי:

המערכת הזאת נרכשת בדולרים או בראנדים?

י. דביר:

בדולרים, אך בגלל ההקלות בראנד, אנו רוצים לעבור לראנד.

ע. עלי:

אם החוזה נחתם והנושא הזה לא מאושר והחברה אינה מוכנה להסכים לעבור לראנדים, אני חושב שצריך לחייב את החברה לעבור לראנדים.

א. שר:

העסקה נחתמה על-ידי חברת החשמל. חברת החשמל, אנשיה אמונים עלינו,

שהם מנסים להשיג את העסקה הטובה ביותר. מאחר ויש היום קוניוקטורה וכדאי לעבור לראנד, חברת החשמל עומדת לעבור לראנד, ועל-ידי כך להבטיח הנחה של 15%. אם היא תצליח או לא, נשמע מאיט חברת החשמל.

י. דביר:

יש הסכמה בעל-פה.

ד. תיכון:

בשלב זה העיסקה אינה מוגמרת. אומרים לנו שיש הסכמה בעל-פה. לכן כאשר תהיה הסכמה נאשר אותה. ההבדל בין הדולר ובין הראנד הוא משמעותי.

א. שר:

ואם יהיה מצב הפוך, אם הראנד שערך ישתנה?

ד. תיכון:

חבוא לוועדה.

א. שר:

אתה רוצה לנהל את חברת החשמל?

ע. עלי:

כמו חבר-הכנסת תיכון אף אני חושב שעניין המטבע הוא משמעותי.

היו"ר א. שפירא:

אני עשיתי עסק עם דרום-אפריקה, וחמיד - מה שלא עשיתי, הפסדתי.

לגבי דרום אפריקה, איננו יכולים לבוא ולהגיד מה צריך לעשות. הם רוצים לעבור לראנד, עף-על-פי שהריבית גבוהה יותר, כי מטבע הראנד רכה יותר.

ע. עלי:

למה לא לאשר את הערבות תוך בקשה שיעברו למטבע הראנדה?

היו"ר א. שפירא:

אנחנו רוצים לנהל כאן את העסקים של חברת החשמל? הם יראו מה הכי טוב בשבילם.

ג. שפט:

אני בעד אישור הערבות במידה והאינפורמציה שנמסרה לנו אינה נוגעת למיקום נמל הפחם.

נמסר לי שבתחנת הכוח המוקמת, אין עדיפות למוצרים המיוצרים בארץ, וחברת החשמל מעדיפה לייבא. אני מעיר הערה זו כי אני רוצה שתקחו אוחה לתשומת לבכם.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא הבקשה לאישור הערבות להצבעה.

י. צבן:

אני ביקשתי לדחות את ההצבעה עד שיתברר מי היא החברה.

א. שר:

איש חברת החשמל נתן תשובה.

י. דביר:

אינני יודע. אם החברה נמצאת באיזו רשימה שחורה.

י. צבן:

אני מבקש התייעצות סיעתית.

היו"ר א. שפירא:

ההצבעה תהיה מחר.

ע. עלי:

אני מבקש שמחר ייאמר לנו באיזה מטבע מדובר ומהו הסכום.

א. שר:

השאלה שלך נכונה, אבל איננו יכולים לדעת מה יהיה שער הראנד לסווח ארוך. אני יכול לתת לך את שער הראנד להיום ולמחר אבל לא יותר מזה.

היו"ר א. שפירא:

אני מודיע: ההצבעה תהיה אם ירצה השם מחר.

ערבות המדינה ופטור ממס - בנק לפיתוח התעשייה

(מכתבו של שר האוצר מיום א' בסבת החשמל - 13.12.85)

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לנושא הבא:

ערבות המדינה ופטור ממס - בנק לפיתוח התעשייה.

דברי הסבר יביא מר שר.

א. שר:

ב-1975 נחתם הסכם בין מדינת ישראל ובין הבנק האירופאי להשקעות לקבלת מלוות לצורך מימון הלוואות ופרויקטים תעשייתיים בישראל. בהתאם לכך עומד לקבל הבנק לפיתוח התעשייה הלוואה רביעית מהבנק האירופאי להשקעות. ההלוואה תהיה בסכום שווה ערך ל-44,5 מליון מרקים גרמניים. ההלוואה תישא ריבית בשיעור שייקבע בתאריך חתימת החוזה. הריבית נקבעת לפי עלות גיוס הכסף לבנק האירופאי. היום הריבית היא בשיעור 7.25%. ההלוואה תינתן ל-12 שנה ותיפרע בחשלומים חצי שנתיים.

אנו מבקשים אישור לערבות המדינה להבטחת פרעון הקרן והריבית. כמו כן אנחנו מבקשים, בהתאם לסעיף 15 לפקודת מס הכנסה, פטור ממס על הריבית: הממשלה לבנק האירופאי על הלוואה זו.

ח. רמון:

אין כאן ניכוי במקור?

א. שר:

בין מוסדות פיננסיים אין ניכוי במקור.

מ. שטרית:

כמה כסף חייבים לבנק האירופאי?

האם הכסף הזה מיועד לפיתוח התעשייה או שהוא מיועד למלא חלל בתקציב המדינה?

ד. תיכון:

הסכם זה הוא הסכם רב-חשיבות. כאשר פרצה מלחמת שלום-הגליל, הקהיליה האירופית דבר ראשון שעשתה - השעית ההסכמים עם הבנק האירופאי להשקעות, ובמשך שנתיים לא הגיע כסף מהבנק הזה. אבל יש כאן מגבלה שאותה אין אומרים לנו. כסף זה ניתן אך ורק לפרויקטים שנמצאים ממערב לקו-הירוק. אני מבקש לדעת האם איננו מנסים להכליל את הכסף כך שינתן גם לפרויקטים מעבר לקו הירוק?

א. שלום:

ההלוואה כשלעצמה היא הלוואה טובה ובתנאים טובים. מה שהייתי מבקש לדעת הוא, לאיזה מטרות של השקעות ניתן הכסף. מאחר והלוואות הפיתוח בוטלו, אני מניח שזה בא למלא את החלל שנוצר.

י. ארצי:

אני רואה בהסכם זה חשיבות מדינית דוקא בשעה זו, כאשר יש לנו בעיות עם השוק המשותף. יחד עם זאת אני רוצה להעיר, שיש מגמה לקשור את ההגבלות על הייצוא החקלאי עם פיצוי כספי. כדי שלא לתת לנו הטבות או הנחות בתחום הייצוא החקלאי, הם מדברים על סדורים כספיים כמו הלוואות. היות ונציב השוק, קלוד ססון בא השבוע לישראל, אני מציע שנאשר את הבקשה.

יחד עם זאת הייתי רוצה לדעת כיצד בוצעו 3 ההלוואות שנתקבלו עד עכשו, האם מדובר בהשקעות כלליות או בהשקעות ספציפיות?

י. כהן:

אין ספק שהלוואה זו היא חיובית וצריך לאשר את הערבות.

היתה בעייה עם הבנק לפיתוח התעשייה, בתקציב המדינה נקבע סכום מסויים ואושרו תכניות והבנק לפיתוח התעשייה הפסיק לבצע, כי לא היה לו כסף. הייתי רוצה לעת מה מצב המימון של הבנק לפיתוח התעשייה לגבי פרויקטים שאושרו.

ג. שפט:

האם הלוואה זו נכנסת לבנק לפיתוח התעשייה בחלק מההכנסות שלו, והוא מחלק אותם לפי רצונו ולא בדיוק לפי התנאים שנזכרים כאן?

א. ורדיגר:

בעקבות הערתו של חבר-הכנסת תיכון הייתי מבקש שמר בליזובסקי יאמר לנו את האמת, האם יש מגבלות על השקעת כספים אלה מעבר לקו הירוק.

א. שר:

בסך הכל מדינת ישראל מתלבטת בדרכים להגדיל את המקורות שלה במטבע חוץ. היום אין נותנים יותר הלוואות של "בלנס אנד בנק". אלה הלוואות שהיו בטנות הששים והשבעים והבנקים נשרפו כאשר נתנו הלוואות לארצות דרום אמריקה. היום צריך להבאות פרויקטים שיוצרים צמיחה שתאפשר החזר ההלוואה. לכן אנו מנסים להשיג הלוואות לפרויקטים. הלוואות אלו אינן אי-מרק לפרויקט ספציפי, אלא חלק מהמערכת הכללית של הלוואות שמקבלת התעשייה בישראל. היום יש לנו בעייה של מקורות להלוואות לתעשייה לאחר שהלוואות הפיתוח נפסקו.

היו"ר א. שפירא:

אני מביא להצבעה אישור ערבות זו.

ה צ ב ה

ערבות המדינה ופטור ממס - בנק לפיתוח התעשייה - א ו ש ר ו

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1985

היו"ר י. כהן:

אנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום:

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 26), התשמ"ו-1985.

סיימנו הדיון בסעיף 9א. ואנו עוברים לסעיף 9ב. "הוספת סעיף 51". רשות הדיבור למר יורם בליזובסקי.

י. בליזובסקי:

החוספות מסעיף 9א עד סעיף 12 אעד בכלל מתייחסות למסלול

האלטרנטיבי לסל ההטבות כפי שניחן היום בחוק לעידוד השקעות הון. עכשו החוק לעידוד השקעות הון מקנה הטבות באמצעות מענקים, כאשר המענקים הם פונקציה של המיקום הגיאוגרפי על מפת אזורי הפיתוח. נכון להיום - לפני התיקון - שיעור המענק באזור א' הוא 35%, באזור ב' - 20% ובשאר האזורים - 5%. בתוספות מוצע להקטין את המענק באזור א' ל-30%, באזור ב' ל-15% ובשאר המקומות לא יהיה מענק.

במסגרת החוק הנוכחי, מאז החליטה הממשלה לבטל את הלוואות הפיתוח,

אנו מעניקים למפעל מאושר מענק שהוא אקוויוולנטי לריבית שהיתה על הלוואות

הפיתוח. שיעור המענק הוא 9.2% באזור א', 7.4% באזור ב' ו-3.2% במרכז הארץ. כך שמפעל מאושר המקבל את הסטטוס על-פי החוק זכאי היום בשני סוגי המענקים ל-35%+9.2%, באזור פיתוח ב' 27.4%, ובמרכז הארץ 8.2%, כאשר המענק החלופי שהיה אקוולנטי לסובסידים איננו חלק מהחוק, אלא הוא החלטה אדמיניסטרטיבית.

ה. רמון:

סך הכל המענקים באזור א' לפני התיקון היה?

י. בליזובסקי:

9.2%+35%

ה. רמון:

ואתה רוצה להוריד אותו בכמה?

י. בליזובסקי:

בתיקון מס' 26 לחוק יש הצעה להקטין ב-5% בכל האזורים. באזור פיתוח א' המענק 44.2% והוא ירד ל-39.2%, באזור ב' 27.4% וירד ל-22.4% ובמרכז הארץ 8.2% וירד ל-3.2%.

זו המערכת הקיימת היום וזה סל ההטבות הניתן להשקעות. כמו כן ניתנות הטבות באמצעות הפחתה בשיעורי המס. מה שמוצע מסעיף 9א עד סעיף 12 ועד בכלל, ינתן למפעלים שיוותרו על סך כל ההטבות הניתנות בעת הקמת המפעל. אלה יהיו זכאים להטבות על פירות ההשקעה. כלומר, מי שיוותר על מענק בעת הקמת המפעל, יהיה זכאי באזור פיתוח א' לפטור ממס הכנסה על ההכנסות הנובעות מהתכנית שאושרה לו.

ד. תיכון:

איזה פטור יש לו עכשיו? פטור ל-7 שנים.

י. בליזובסקי:

7 שנים ולמעשה היום המס הוא 30% לעומת 52%. באזור ב', מי שיוותר על שני סוגי המענק יהנה מ-6 שנים של פטור מוחלט ממס הכנסה ועוד שנה מהנחות שיש לו בהיותו מפעל מאושר.

ד. תיכון:

אינני מבין סעיף (ב)(2). היום יש למפעל המוזכר בסעיף זה פטור לכמה שנים?

י. בליזובסקי:

ל-7 שנים.

ד. תיכון:

ומה אתה נותן לו עכשיו?

י. בליזובסקי:

7 שנים פטור מוחלט ממס הכנסה ועוד שנה.

ה. רמון:

מה הויתור כאן?

י. ברוך:

בשנה השביעית 30% מס.

י. בליזובסקי:

החוק לעידוד השקעות הון אינו קובע הטבות במס הכנסה כפונקציה של אזור. כל האזורים נהנים מאותן הטבות.

ד. תיכון: איזה מסים הוא משלם היום כאשר הוא מפעל מאושר?

י. בליזובסקי:

30%

ד. תיכון:

מס חברות?

י. בליזובסקי:

כן.

ד. תיכון:

ומה על הדוידנד?

י. ברון:

כיום לכל האזורים ההטבה היא לשבע שנים, שמסלמים 30% מס חברות ואין מסלמים מס הכנסה ועל הרווח המחולק מסלמים 15%. זה אומר שהמס הטוטלי היה רק 45%.

ח. רמון:

במקום 40.5% מסלמים היום 30%?

י. ברון:

לא, במקום 52% מסלמים היום 30% ועל הדוידנד, במקום 67%, מסלמים 40.5%. עכשו אנחנו אומרים שבאותן שנים שיהיה פטור מוחלט - 10 שנים באזור פיתוח א', 6 שנים באזור פיתוח ב' - - -

ד. תיכון:

ממס הכנסה היה פטור. מה לגבי מס חברות?

י. ברון:

מפעל מאושר זוכה כיום לחקופת הטבות של שבע שנים, לפטור ממס הכנסה, הוא משלם 30% מס חברות ואם הוא מחלק דוידנד מההכנסה שעליה שילם 30%, בכל האזורים הוא משלם 15%. סך כל המס יכול להגיע מירבית ל-40.5% על הרווח המחולק ול-30% על הרווח. ויחד עם זאת מקבל המפעל הטבות בדרך של מענקים בשיעורים שונים בשלושת האזורים.

המסלול החלופי המוצע אומר, שאם הוא יוותר על המענקים, יקבל

באזור א' 10 שנים פטור ממס הכנסה, באזור ב' 6 שנים פטור ממס הכנסה, ותישאר לו שנה אחת משבע השנים, ובאזור המרכז שנתיים פטור ממס הכנסה, וישארו לו 5 שנים להשלמת שבע השנים. אם יחלק דוידנד מההכנסה שהיתה פטורה ממס, ישלם מס על הדוידנד בשיעור 40%. זה בא לעוד השקעות מחדש של הכסף.

זו ההצעה בתיקון המוצע לחוק לעידוד השקעות הון.

י. בליזובסקי:

הצעה זו גובשה מטלוסה טעמים: הטעם הראשון - ברגע שמפעל מיותר על המענק בזמן ההקמה, המשמעות הישירה היא חסכון בחקציב המדינה. מאז נכנסנו לתקופה של החמרה במקורות העומדים לרשותנו לסיוע למפעלים מאוחרים, חיפשנו דרכים אלטרנטיביות שיאפשר לנו לבצע השקעות במסק תוך עקיפת המגבלה החקציבית. כך שהטעם הראשון הוא הטעם החקציבי.

הטעם השני - החוק לעידוד השקעות הון במתכונתו הקיימת שנוח מענקים על ההשקעה, נותן יתרון למפעלים עתירי השקעות, בעוד מפעלים שההשקעה בהם היא קטנה, ועיקר ההשקעה שלהם היא לא בנכסים קבועים אלא בהכשרה מקצועית, בידע, במחקר ובפיתוח, והם מאופיינים על-ידי רווחים תוך תקופה קצרה יחסית אחרי גמר ההשקעה, למפעלים אלה החוק לעידוד השקעות במתכונתו הקיימת אינו נותן תשובה, ואילו ההצעה הזאת נותנת תשובה למפעלים דלי השקעה המצליחים לייצר מחזור גדול עם רווחים גבוהים כבר בשלבים הראשונים לכך הטבות במס הכנסה נותנות להם עדיפות לעומת החוק הקיים. זה הטעם השני.

והטעם השלישי - התחרות בעולם למשיכת הון הולכת ומחמירה, ויותר ויותר המדינות - מתוך ראייה של חשיבות ההשקעות הזרות בכלכלתן - מציעות סלי-סיוע אטרקטיביים. ישראל איבדה את היתרון שהיה לה בהשוואה למדינות אחרות, ועל-ידי כך מידת ההתענינות בהשקעות בישראל הלכה ופחתה. המשקיע הזר, קשה לו להבין את מכלול החוקים וכלי הסיוע הקיימת במדינת ישראל. חברי ועדת הכספים יודעים שכל המערכת מולכת מאד מבחינת החקיקה ומבחינת הביצוע, בעוד שהמערכת שאנו מציעים עכשו, אפס מס לתקופה מוגבלת של זמן, קלה להבנה, והיא מדברת הרבה יותר ללבו של המשקיע הזר מאשר המערכת הקיימת.

חלק מהמדינות הלכו בדרך של מתן אפס מס בשנים מסויימות. כלומר, מה שאנו מציעים כאן יש בו יכולת לשווק בצורה טובה יותר את נושא ההשקעות בישראל, כי דרך זו דומה למה שמדינות אחרות בעולם עושות. זאת ראשית.

שנית, זה הרבה יותר ברור ופשוט למשקיע - - -

ח. רמון:

זו משווה מעמדו של יזם ישראלי למעמדו של משקיע מבחוץ, דבר שלא היה בעבר וביקרנו אותו קשות.

י. בליזובסקי:

נכון, זו הערה נכונה. בניגוד לתיקון מס' 25 שבו נחנו הטבות במס שמפלות את המשקיע הישראלי לעומת המשקיע הזאת, וזאת ביודעין - - -

ח. רמון:

אנחנו נאנסנו לעשות זאת.

י. בליזובסקי:

הצעה זו אינה מפלגה בין משקיע זר ובין משקיע ישראלי, והיא נותנת אותן הטבות לשני המשקיעים, למרות שמבחינת המשקיע הזר, להצעה זו יש השפעה יותר גדולה.

ד. תיכון:

רבותי, אני פונה אליכם: הנושא החשוב ביותר בחיינו הכלכליים הוא חידוש הצמיחה.

י. צבן:

אתה אומר זאת בשם הקואליציה?

ד. תיכון:

גם בשמך. והממשלה הגישה לנו שתי הצעות-חוקים לתיקון החוק לעידוד השקעות הון: תיקון מס' 25 ותיקון מס' 26. הצעת חוק אחת, תיקון מס' 25, לחצו עלינו לקבלה במושב הקודם, ואישרנו אותה חוץ כדי היסוס. אני הסתייגתי ונימקתי הסתייגותי במליאה וטענתי שהתיקון אינו טוב.

עכשו, בדלת האחורית, אחרי שהצעת התיקון מס' 26 אושרה בקריאה ראשונה בכנסת, מגישים לנו נוסח לבן ובו שינויים נוספים שאין להם ולא כלום עם הצעת התיקון שעברה בקריאה ראשונה במליאת הכנסת. היתה מיטיבה הממשלה לעשות אילו היתה באה עם הצעת תיקון נוסף למליאת הכנסת, ואז היה נערך דיון על החוק לעידוד השקעות הון ועל עידוד הצמיחה במשק.

לכן התוספת בנוסח הלבן, אותה הסבירו לנו עכשו, היא בגדר נושא חדש. ואם רוצים להביא אותה לוועדת הכספים, צריך להגיש הצעת חוק למליאת הכנסת ולהעביר אותה כמקובל בקריאה ראשונה.

ה. רמון:

אחה טוען לנושא חדש?

ד. תיכון:

כן.

היו"ר י. כהן:

ועדת הכספים דנה בחוק ואמרה שעד שלא יוגש התיקון המופיע עכשו בנוסח הלבן, לא תדון בחוק. לכן דחינו את הדיון בחוק. זה היה בהתאם לאולטימטום של ועדת הכספים, שהוגש לנו התיקון. עכשו אנחנו צריכים לדון על החוק ועל התיקון.

י. ברון:

אני מפנה תשומת לב הוועדה לפרוטוקול של ישיבת הוועדה מחודש יולי השנה, שכאשר בקשנו לדון בתיקון מס' 25 דאז, שהוא עכשו תיקון מס' 26, ביקשו שלא לדון בו, והוחלט כאן, לפי דרישת חבר-הכנסת תיכון, שהנושא לא יידון אלא לאחר שנשים את ההצעה.

ה. רמון:

לפי מיטב ידיעתי, ברגע שחבר הכנסת טוען לדבר שלא היה בחוברת הכחולה שעברה קריאה ראשונה, הוא נושא חודש - ואני חושב שהוא טועה - והוא מבקש שהליך התיקון ייעשה על-ידי הגשת תיקון למליאת הכנסת לקריאה ראשונה, יש לו טענה פורמלית. אני חושב שעובדתית זה אינו נושא חדש, אבל כיוון שיש טענה כזאת, אין ברירה אלא להעביר את הטענה לוועדת הכנסת והיא תחליט. אני מקווה שועדת הכנסת תחליט שזה איננו נושא חדש. אבל אם חבר-הכנסת תיכון עומד על טענתו שזה נושא חדש, צריך להעביר את הדבר להכרעתה של ועדת הכנסת.

י. ברון:

בתחילת הדרך לימדו אותי, שכאשר הממשלה מביאה נושא חדש, אפשר לטעון לנושא חדש, אבל כאשר חבר ועדת הכספים מציע זאת, זה איננו נושא חדש.

ה. רמון:

לא.

ד. תיכון:

חרשו לי להעמיד דברים על דיוקם. התיקונים 25 ו-26 הוגשו לנו עוד במושב הקודם, כאשר על אחד מהם נתקיים דיון סוער אבל מהיר והוא אושר. כאשר התחלנו לדון בתיקון השני, שנקרא היום תיקון 26 - וזה היה כחלוף חדשים - פתאום צענו שבממשלה הועלה רעיון חדש של מסלול חלופי בעת

שהוגשו 2 התיקונים איש לא ידע על המסלול החלופי. לכן אין ספק שזה נושא חדש, כי ברגע שהכנתם את הבלו-פרינט הוא לא היה לנגד עיניכם. רק לאחר מכן באה הממשלה ואמצה את הנושא של המסלול החלופי. לכן זה נושא חדש. ואם הממשלה חולקת על דעתי, ייטיב היושב ראש לעשות אם יעביר את הנושא להכרעת ועדת הכנסת.

אני רוצה לומר למה אני נזקק להליך הזה. הנושא של חידוש הצמיחה הוא נושא לא נוח לממשלה. כולם מרבים לדבר על חידוש הצמיחה, אבל בפועל קורה דבר הפוך. לא רק שלא מחדשים את הצמיחה אלא מצמצמים את ההשקעות.

ת. רמון:

מדוע 4 מיליארד דולר זה צמצום הצמיחה, אינני מבין.

ד. תיכון:

באמצעות ההליך שאני נוקט, אני רוצה שנושא חידוש הצמיחה יבוא לדיון במליאת הכנסת.

היו"ר י. כהן:

ועדת הכנסת תחליט אם הנושא הוא נושא חדש.

י. צבן:

הייתי רוצה שתסבירו לנו איך אתם מתכוונים לשכנע את המשקיעים הפוטנציאליים בעדיפות של המסלול החלופי.

י. ברוך:

אין כוונה כזאת.

י. צבן:

אנחנו שמענו שלגבי סוים מסויימים של משקיעים המסלול החלופי

עדיף.

היו"ר י. כהן:

ההנחה היא שהמשקיע יעשה את חשבוננו.

י. צבן:

אולי כדאי לבדוק 3 משקיעים שהסקיעו לפני 10, 7 ו-5 שנים,

משקיעים שאנו יודעים מה קרה אתם, מה היה קורה אתם אילו היו משקיעים היום לפי המסלול החלופי.

ח. רמון:

אני מברך על התוספת של ההטבות החלופיות. אינני אופטימי כל כך לגבי השימוש בהן. מר בליזובסקי אמר, שיש מפעל או שנים שישחמשו בהן. אני אינני מאמין שרבים ישתמשו בהן, כי עדיף לקבל מענק של 40% ואנחנו יודעים כולנו שה-40% הם רק על הנייר 40%, בפועל הם יותר. עכשו, כאשר נתמזל מזלנו ואין אינפלציה, אי אפשר לשחוק את הסכום. מתוך היכרותי את המשק אני יודע שכולם יודעים שאפשר לקבל יותר מ-40%. מרכז ההשקעות בודק בצורה קפדנית, אבל בנוסאים כאלה אפשר לנפח דברים ומספיק שאתה מנפח ב-5% וזו הרבה כסף.

מה שחשוב בתיקון זה הוא שמשוויים מסקיע ישראלי למסקיע זר. וזה מצב טוב יותר ממה שהיה עד עכשו.

אני לא אצביע בעד התיקון עד שלא יתברר לי מניין יקחו מפעלים קטנים כסף. חוק זה טוב למפעלים גדולים שיש להם מקורות אלטרנטיביים כמו

בנקים. לקונצרנים "כלל" ו"כור" החוק הוא טוב. למי שרוצה להקים מפעל קטן או להרחיב מפעל קיים, חוק זה אינו טוב, כי אף אחד לא יתן להם הלוואה של 60%, אף אחד לא יתן להם הלוואה של 20%. לפי החוק הקיים היית צריך שלישי השקעה עצמית. מאיפה יקח המשקיע הקטן את השליש הזה? המשק הישראלי הוא משק ריכוזי מאד. מספיק שהגדולים בולעים את הקטנים. עכשו אי אפשר לבנות מפעל קטן, אי אפשר להתחיל להיות מפעל קטן.

י. צבן:

מקיימים דיון לפני שיש החלטה של ועדת הכנסת?

היו"ר י. כהן:

כן.

ח. רמון:

אני מדבר על הנושא באופן כללי. יחד עם ההחלטה המפורסמת של הממשלה, הוחלט להעמיד 200 מליון דולר מכספי קרנות הפנסיה וקופות הגמל לרשות המפעלים הקטנים. עד שלא יוסדר הענין הזה אשתדל לעכב את החוק, ואם לא אוכל לעכב, אצביע נגד.

אני מבקש שתתנו לנו חטובה על נושא זה. האוצר הבטיח חטובה, שר החעסיה והמסחר הבטיח חטובה ועד היום לא קבלנו חטובה.

ח. קופמן:

מלכתחילה הייתי בעד המסלול החלופי. אחרי הרהור שני אני מודאג. ניקח לדוגמה שני מפעלים באותו ענף, אחד ויתר על כל המענקים והשני קיבל כל המענקים, עברו 3-5 שנים, ויש להם מכרז על 100 מליון דולר של משרד הבטחון. מי שקיבל את המענק כבר שכח אותו. שניהם ניגשים למכרז, אחד משלם מסים נמוכים והשני משלם מסים גבוהים, ברור מי יזכה במכרז. זה יכול להביא לתופעה מענינת במשק. אני מצטרף למה שאמר חבר-הכנסת חיים רמון, הקונצרנים הגדולים יוותרו על המענקים, ובמכרזים יקו שוק על ירך את כל המפעלים הקטנים.

י. ברון:

היום המצב דומה, האחד משלם 52% מס והשני 30%, האחד איננו מפעל מאושר והשני מפעל מאושר.

ח. קופמן:

זו איננה חטובה. שני מפעלים ניגשים למכרז, אחד שייך לדיססונט, והשני מפעל קטן, הראשון ויתר מראש על המענקים וזוכה בהקלות במסים, והוא יזכה גם בנתח גדול יותר במשק. זה יגרום לפשיטת רגל של השני.

אני הייתי אחד התומכים הנלהבים במסלול האלטרנטיבי, היום אני מציע שנדון בו מחדש.

א. שלום:

המסלול החלופי טוב בעיקר לחזקים. אילו היו משאירים שתי האפשרויות, גם מי שאינם חזקים היו יכולים להשקיע. למעשה מבטלים את הלוואות הפיתוח ומגדילים את ההטבה. יזמים שהולכים לאזורי פיתוח א', לאזורי קשים או לסקטור ההתיישבותי, אינם יכולים לזכות בהטבות אלו, כי אין להם נפח אשראי.

א. שלום

עם ביטול הלוואות הפיתוח נאמר שיהיה מקור כספי שלא מתקציב המדינה, אלא מכספי קרנות הפנסיה וקופות גמל. עד היום הדבר לא הוסדר. אני רוצה להגיד לממונה על הכנסות המדינה ולמר בליזובסקי: אם הדבר לא יבוא על פתרונות, משרד התעשייה והמסחר צריך לקבוע מאיזו מקורות יקבלו את הלוואות.

לגבי נושא ההשקעות בתיירות, משהו אינו ברור בהצעה שלפנינו.

ר. גולן:

יש כאן טעות דפוס.

א. שלום:

מדוע לגבי התיירות מוצעת הפחתה גדולה יותר של המענק, לא ברור. עם כל הכבוד לתעשייה, נושא התיירות קיבל תנופה ומהווה גורם חשוב בייצוא עם ערך מוסף גבוה, והוא מהווה גם מקור תעסוקה חשוב, ולא צריכה להיות בו פגיעה כל-כך קשה. אינני חושב שהדבר מוצדק, אלא אם נקבל הסבר שיניח את דעתנו.

ד. תיכון:

לאור המספרים שמסר לנו שר התעשייה והמסחר, באמצעות מר בליזובסקי, נתונים על ההשקעות, בעצם איננו צריכים לדאוג. אבל כאשר מעיינים באיטורים שניתנו בשנה האחרונה מוצאים השקעות גדולות במפעלי אלקטרוניקה, שקיים ספק אם יצאו משהו מהן, נוכח הנסיון של אלסינט, וכאשר מנפים את הסכומים שאושרה, שכנראה לא יצא מהם דבר, מגיעים למסקנה שהצמיחה נמצאת במצוקה. ואתה ממתין בכל יום שהממשלה תגיש הצעת חוק שיביא לרפורמה גדולה בנושא עידוד השקעות הון וייאמר שכדאי להשקיע במדינת ישראל יותר מאשר בכל מקום אחר. אבל כנראה שכחנו כיצד התחילה התעשייה במדינת ישראל.

המסלול החלופי, שאפשר להשתמש בו ואפשר שלא להשתמש בו, הוא אכן טוב רק למפעלים גדולים. ואני מטיל ספק אם ישתמשו בו, כי האלמנט החשוב הוא זמינות ההון, ומכשיר זה של המסלול החלופי בתחום זמינות ההון אינו תורם ולא כלום. מי שצריך לבחון בין הטבות עכשו ובין הטבות בעוד שש שנים, ברור מה תהיה בחירתו. אבל אנו צריכים לזכור שכל מפעל במדינת ישראל החל כמפעל קטן. וברגע שלא סוכם ענין קופות הגמל, סגרנו את המקורות למפעלים הקטנים. גם מפעל אלסינט התחיל כמפעל קטן בחדר-מדרגות. וכאשר אנו אומרים שמפעלים קטנים יש להם סיכוי לגדול, על-פי המסול הזה אין להם סיכוי.

לכן מבחינה מהותית אינני מאמין שיהיה ולו יזום אחד שיאמץ את המסלול החלופי וכל הדיון כאן לגבי קטע זה של התיקון לחוק הוא דיון אקדמי לגבי מי שרצה לחדש הלכה במדינת ישראל ונמצא לא מוסיף ולא גורע.

הממשלה לא שאלה אותנו בנושא זמינות ההון והרעה את המצב, שכן היא הבטיחה לנו, שבצמוד לביטול הלוואות הפיתוח ומתן מענק נוסף בשיעורים של 4%-9%, יהיה הסדר בין הבנקים וקופות הגמל וקרנות הפנסיה שיתנו כספים במקום הלוואות הפיחות. הסדר זה לא מומש ולא נעשה דבר לגביו. נהפוך הוא, בזמנו נעשה הסכם כזה בתחום הדיור ולאחרונה היינו עדים לכך שהסכם זה כרע נפל וחקציב המדינה נחלץ לעזרת הזכאים בתחום הלוואות המשלימות.

לכן אני חושב שאסור לנו להתקדם בנושא הכנסת השינויים בחוק לעידוד השקעות הון כל עוד ענין קופת הגמל לא הוסדר; כלומר, כל עוד נושא זמינות ההון לא יובא לפנינו כאשר הוא סגור ומסוגר. כל עוד אין הסדר, אנחנו דנים ודנים ובפועל אנו עושים הכל כדי שהצמיחה תידחה.

לא הגענו עדיין לסעיף 12, הוראת מעבר, אבל אני מבקש מראש, שכל היוצאים מן הכלל ייעשו באישור ועדת הכספים.

י. צבן:

אני מבקש הבהרה מנציגי הממשלה מהי המדיניות בנושא חידוש הצמיחה. אנחנו שומעים הודעות סותרות מהקצה אל הקצה. הבאת חוק זה וגם דברים שנאמרו על-ידי ראשי מטרד התעשייה והמסחר מעידים כאילו מדינת ישראל החליטה להכנס למהלך של חידוש הצמיחה.

ד. תיכון:

איפה שמעת את זה?

י. צבן:

בישיבת הוועדה בתל-אביב, שמענו על היקף ההשקעות.

ד. תיכון:

אף אחד לא אמר שמחדשים את הצמיחה. מחדשים את הצמיחה באמצעות חוקים אלה.

י. צבן:

נאמר לנו שיש היקף השקעות ראוי לשמו וניתנו נחונים שבכלל לא כהצעקתה. לעומת זאת מחוגים של האוצר אנחנו שומעים שעדיין לא הגיעה עת הצמיחה וצריך לחסוך בתקציב כדי שהכספים ילכו לקשישים או לפרעון מניות ההסדר.

אני רוצה לדעת למה אתם מצפים מהחוק לבד מהרצון הכללי להקל על נושא ההשקעות במטק.

שאלה שניה - מהי ההגדרה של השקעה-חוק? הרי החוק הזה נועד

לכל סוגי המשקיעים. בהנמקה שלכם שמענו שהכוונה למשוך גם משקיעים מבחוץ ואולי בעיקר משקיעים מבחוץ. זה ארגומנט קבוע לכל חתיקה בנושא השקעות הון. מבחינה פורמלית הדולר המגיע לישראל אין נפקא מינא מניין הוא מגיע. אבל אנחנו יודעים שחלק מההשקעות בארץ הם דולרים שיצאו מהארץ וחזרו לארץ. אני זוכר שבמלאת 30 שנה למדינת ישראל נעשה מחקר שהראה שאחוז יבוא ההון הפרטי לישראל לא עלה על 4% מכלל ייבוא ההון למדינה, כאשר ההערכה הייתה שחלק מה-4% זה כסף שעשה את הסיבוב וסיפר את הצבא שלו. אני מבקש לדעת מה הנתונים שיש לכם היום לגבי העשור האחרון, והייתי מבקש שתעשו השוואה.

ד. תיכון:

בנק הפועלים - - -

י. ברון:

אחמול היחה ידיעה ב"מעריב" שחוקרים את בנק הפועלים על הברחות מס. זה פשוט לא נכון, ואנו הכחשנו ידיעה זו.

ח. קופמן:

המפקחת על הבנקים, הגב' גליה מאור, כותבת שיש שם הברחות מס והממונה אומר שלא?

י. צבן:

אני מבקש שמול זה יספרו לנו לאחר ששר האוצר ממפלגתך, חבר הכנסת תיכון, שר האוצר שמחה ארליך - - -

ד. תיכון:

הוא היה תומך גדול של בנק הפועלים.

י. צבן:

הוא אמר שברגע שאתם תעלו לשלטון שפע של השקעות יזרום לארץ. אני רוצה לדעת אם זה קרה. לעומת זאת גונב לאזני שברייחת הון מהארץ עלתה פי כמה מונים.

ה. קופמן:

חצי מיליארד דולר טפפו את המשק באותה תקופה.

מ. שטרית:

אני שותף לדיעה שקשה לראות הרבה מסקיעים בוחרים במסלול החלופי.
אני שואל, אם הצעה זו לא באה כדי להתגבר על המצוקה החקציבית
שבה נמצא מרכז ההשקעות, כדי שהמדינה לא תצטרך להשקיע כסף מזומן?

היו"ר י. כהן:

מר בליזובסקי הסביר שזה היה אחד השיקולים.

מ. שטרית:

אם השיקול הוא לדחוף את היזמים לאפיק אחר, תוך מחן הנחות במסים,
אני מברך עליו. אני חושב שזה שיקול יוצא מן הכלל מבחינת העקרונות
של עידוד ההשקעות. ככל שנקטין מספר התחנות שהמשקיע צריך לעבור כדי להשקיע
בארץ - - -

ד. תיכון:

איזה תחנות הוא צריך לעבור?

מ. שטרית:

אם הוא בוחר במסלול החלופי הוא לא צריך לפנות לבנק לפיתוח
התעשייה ולחכות חדשים.

ד. תיכון:

תסלח לי, הוא צריך לקבל מעמד של מפעל מאושר.

מ. שטרית:

גם היום לאחר שהוא מקבל מעמד של מפעל מאושר, הוא צריך להתרוצץ
כדי להשיג את הכסף. אילו נושא המיסוי היה הופך להיות גורם ממריץ להשקעות,
אפשר היה לגרום לכך שהון גדול שיש לאנשים בחו"ל היה חוזר לארץ.

ליזמים אין עניין להשקיע אם אינם יודעים שיהיו להם רווחים. היום
יש יזמים ישראלים בעלי הון שמסקיעים במדינות שמציעות הטבות גדולות. אני
מכיר תעשיינים שמקימים בארץ שלוחה ואת המפעל העיקרי מקימים בארץ אחרת.
לכן זה כיוון שאני מברך עליו. אני חושב שהוא לא מספיק מודגש.
זה חלק אחד של הערתי.

החלק השני הוא, שהיה צריך לחשוב, כאשר מדברים על עידוד השקעות
בתעשייה, גם על האלמנט של פיזור האוכלוסיה וגם על האלמנט של תעסוקה. והיה
צריך להכניס בחוק את האלמנט של מתן פטור ממס או הנחות רציניות במס הכנסה
לעובדים שעובדים במפעלים באזורי הפיתוח. כי מתי יש עניין לעבוד לעבוד
לאזור פיתוח? כאשר הוא יודע שבמפעל באזור הפיתוח כדאי לו יותר לעבוד.
כל עוד הפער בין השכר בערי הפיתוח ומענק האבטלה הוא קטן, לא כדאי
לעבור לעבוד במפעל באזור פיתוח. לכן כדאי לתת הנחות במס ואז השכר יעלה
ולאף אחד לא יהיה כדאי להיות מובטל ולקבל מענק אבטלה.

ע. עלי:

אני חושב שהצעת החוק בכללותה היא טובה. המגמה של מתן פטור ממס
היא מגמה נכונה בכיוון הנכון.

אחת הבעיות המעיקות והמקשות על היזמים ואינה מובנת ליזמי חוץ
היא מסלול המכשולים הנוראי שהם צריכים לעבור בארץ. אם במקביל למסלול
החלופי יתקצר התהליך, הרי שזו מגמה מבורכת.

יחד עם זאת נדמה לי שהנושא של זמינות הון הוא הנושא המרכזי, וההחלטה על ביטול הלוואות הפיתוח היא החלטה בלתי-רצויה ופוגעת. אם נמשיך באותה מגמה ולא נאפשר זמינות הון לייזמים, נמנע השקעות מיזמים שהבעייה המרכזית שלהם היא זמינות ההון. אנחנו יודעים מה גובה הריבית היום וכמה קשה להשיג הלוואות.

חבר-הכנסת תיכון נגע בנושא ההסדר עם קופות הגמל. כמי שעוסק בעניין אני מאשר את הדברים שאין כל התקדמות בעניין זה. היום יזם אינו יכול לקבל מאומה מהקרנות, ובעיית נזילות ההון מקשה על ההשקעות בערי הפיתוח. אני מצטרף להצעה של חבר-הכנסת שטריח לגבי מתן פטור ממס לעובדים באזורי הפיתוח, מה גם שבלאו הכי עובדי הייצור באזורי הפיתוח ובארץ כולה מסכורותיהם נמוכות.

י. צבן:

מר ברוך, אתם הבטחתם שתגישו נתונים על ההקלות במס הקיימות היום, וכי זה יהיה חלק מהתקציב.

ח. רמון:

אתם הפסקתם על-פי החלטת הממשלה לחת הלוואות, ועל-פי החוק אתם צריכים לחת.

י. בליזובסקי:

ההלוואות לא היו אף פעם חלק מהחוק.

היו"ר י. כהן:

אני חושב שעל דעת הכל אני יכול לומר, שאנו מודאגים מכך, שאין פתרון לבעיית זמינות ההון, לאחר ביטול הלוואות הפיתוח ומתן האפשרות של בחירה במסלול החלופי. דעתי האישית היא שטוב שמציעים כאן אלטרנטיבה. יש אלטרנטיבה שטובה לאחד ואינה טובה לשני. יש משקיע שכדאי לו לבחור בפטור ממסים ויש משקיע שכדאי לו לבחור במענקים בעת ההקמה. העובדה שמציעים כמה מסלולים היא טובה, בחנאי שהאלטרנטיבות דומות מבחינת העלות למדינה. עכשו נשמע תשובות. לא נצביע היום, מטום ששאלת הנושא החדש שהעלה חבר-הכנסת תיכון טרם הוכרעה.

ח. רמון:

כיוון שאישור החוק יתעכב זמן מסויים גן בגלל ההסדר עם קופות הגמל וגם בגלל הנושא החדש שהעלה חבר-הכנסת תיכון, אני מציע שנאשר אותם סעיפים שאינם קשורים לשינויים תקציביים.

היו"ר י. כהן:

מה זאת אומרת?

ח. רמון:

מוחר לפצל חוק. ואני מציע שמה שסיכמנו והוא אינו קשור לשינוי במענקים, נצביע ונעביר לקראת שניה ולקריאה שלישית. הממשלה מתנגדת לכך?

י. ברוך:

בודאי שהיא מתנגדת.

א. דמביץ:

אם הממשלה מתנגדת, זה ענין לשיקולה של הוועדה. אבל הוועדה יכולה לבקש מהמליאה להרשות לה להביא חלק מהסעיפים.

ח. קופמן:

יש מפעל לייצור סוללות של תידרן והוא משלם מס הכנסה. אני מחליט להקים מחר מפעל לייצור סוללות. כל ההשקעה היא חצי מליון דולר, אבל המחזור של המפעל הוא 50 מליון דולר. אני בוחר במסלול החלופי ומקבל פטור ממס, אני "קורע" את המפעל הקיים.

י. בליזובסקי:

רוב חברי הכנסת התייחסו לבעיית זמינות ההון, ואני מצטרף לדאגה שהושמעה בדבריהם. בהעדר שוק הון חפשי מפעל לא יוכל לקום בלי שהוא מוצא מימון להשקעה. אנחנו דורשים אחוז מסויים כהון עצמי. אבל מעבר לדרישות שלנו עדיין נשאר אחוז גבוה שהיזם צריך לגייס. ואם המערכת הפיננסית אינה מסוגלת להעמיד אותו, פירוש הדבר שההשקעה לא תמומש.

חבר-הכנסת רמון הזכיר החלטת הממשלה שנתקבלה לפני 7 חודשים על ביטול הלוואות הפיתוח ובמקביל לביטול הלוואות הפיתוח תאפשר הממשלה לקרנות הפנסיה ולקופות הגמל להשקיע חלק מהאמצעים שלהם לא באגרות חוב של המדינה אלא של המערכת הפיננסית ועל-ידי כך יאפשרו למערכת הפיננסית לגייס הלוואות להשקעה בתעשייה.

אני סמך לציין שצוות משותף שהוקם על-ידי שר האוצר ושר התעשייה והמסחר סיים את עבודתו וניתן להפעיל את המערכת החדשה בפרק זמן קצר. יש כמובן ענין של הערכות. הנושא אינו מופעל נכון לרגע זה.

ד. תיכון:

ההסדר מחייב אישור ועדת הכספים.

י. בליזובסקי:

ההסדר לא הופעל, כי שר האוצר קושר הפעלת ההסדר לאישור התקציב. במלים אחרות, הסכום שקופות הגמל לא יצטרכו להשקיע באגרות חוב של המדינה - ומדובר על 150-200 מליון דולר - משמעותו הקטנת הכנסות המדינה ממלוות.

נכון שזה לא יופיע בצד ההוצאה כהלוואות פיתוח, אבל זה יופיע בצורה עקיפה בהקטנת הכנסות המדינה. כך ששר האוצר קושר הפעלת ההסדר עם סיום הליכי אישור התקציב. מה שקורה בינתיים הוא שאנו חשים בכך. אני דיווחתי בישיבה האחרונה של הוועדה על גידול ריאלי של איטורי השקעות של מרכז ההשקעות. בפועל, בהעדר ההסדר, אחוז הביצוע של המפעלים שקבלו אישור, הוא קטן יחסית, כי המשקיעים ניצבים לפני בעייה של חוסר יכולת להכנס לתהליך של השקעה במצב של אי-וודאות אם המימון יעמוד לרשותנו. יש כאן תהליך, שמצד אחד מרכז ההשקעות מאשר תכניות יותר מאשר בשנה שעברה, דבר שיכול להביא אותנו לתחילת חידוש הצמיחה, ומצד שני בפועל תכניות אלו אינן מתממשות בגלל העדר אפשרויות פיננסיות. אני מקווה שבחדשים הקרובים נוכל להפעיל את ההסדר שיתן תשובה. מבחינת היזם, הלוואות פיתוח היא יותר נוחה. כאן הוא יצטרך ללכת לבנק ולהביא ערבים. אבל כעקרון הפתרון של גיוס כסף על-ידי קופות הגמל נותן תשובה לחלק מהבעיות.

י. בליזובסקי

נשאלתי, מהי ההגדרה של השקעת-חוץ? אין הגדרה חד-משמעית מהי השקעת-חוץ, כי אנחנו יודעים שיש חברות-בנות של חברות בחו"ל, כמו חברת "אינטל", שהיא חברת-בת של חברת "אינטל" הבינלאומית, וזו השקעה זרה מלאה; יש חברת "סמיקונדוקטור" שגם היא חברת-בת של "וויטי".

י. ברון:

"דיימי".

י. בליזובסקי:

אני יכול להביא דוגמאות רבות, אך לא מספיקות, היינו רוצים שיהיו יותר. אלה דוגמאות של חברות-בת בבעלות מלאה של חברות זרות.

יש דוגמה אחרת של שותפות בין חברה ישראלית וחברה זרה, והשותפות יכולה להיות מ-10% עד 90%. בתיקון מס' 25 לחוק לעידוד השקעות חוץ, צטום שלא היינו רוצים להגדיר הטבות מס כפונקציה של גודל ההשקעה באקוויטי אמרנו שמפעל שיש לו 50% השקעת חוץ, יהנה מ-10%, מפעל שיש לו רק 25% השקעת חוץ באקוויטי יהנה מהטבה יותר קטנה. אבל בשום פנים ואופן אי אפשר להגדיר זאת, כי זה שונה מפרויקט לפרויקט.

המסלול החלופי המוצע הוא מסלול אופציונלי. כלומר, עומדת לפני המשקיע ברירה ללכת למסול החלופי או למסלול הקיים. איננו מכריחים אותו. הוא צריך לעשות את הבחינה הכלכלית ולקבל את ההחלטה בעצמו. אנחנו, במסגרת השיווק, גם בחו"ל וגם פה, כאשר מגיעים משקיעים, בין אם מקומיים ובין אם זרים, אנחנו מציגים לפניהם את המגוון. על תכנית זו אנו מדברים כעל תכנית שעברה את ועדת הכספים ומחייבת חקיקה ומציגים אותה כאופציה. אנחנו מציגים את מגוון האפשרויות והמשקיע צריך לעשות את הבדיקה הכלכלית ולהחליט.

מ. שטרית:

המסלול החלופי ינתן גם לגבי העברת מפעל?

י. בליזובסקי:

לא. החוק לעידוד השקעות חוץ כשמו כן הוא. הוא נועד לתת הטבות להשקעות שמביאות חפוקה חדשה, תוספת תעסוקה ותוספת נכסים. איננו מדברים בהחלפת ציוד או בהעברת מפעלים. כך שמבחינה זו אין שוני בין החוק הקיים ובין התיקון המוצע.

לכן טוב שיש מסלול נוסף. וצודק חבר-הכנסת תיכון: אם זה לא יועיל, זה לא יזיק. אני מאמין שזה יועיל. אני גם אם ניקח את הגישה הפסימיסטית שזה לא יועיל - - -

ד. תיכון:

זה לא מרע, זה בטוח.

י. בליזובסקי:

אנחנו חושבים שזה יועיל.

להערתו של חבר-הכנסת שטרית, שהיינו צריכים להוסיף הנחות במס הכנסה לעובדים, בהצעה הראשונה - אם זו היתה הורסיה של שר הכלכלה ואם הורסיה של שר התעשייה והמסחר, והיו שתי ורסיות לחוק - היתה הצעה להעניק הנחה במס הכנסה לעובדים באזורי הפיתוח בלבד עם העדפה מובהקת לעובדים באזור פיתוח א' והעדפה חלקית לעובדים באזור פיתוח ב' ושום העדפה במרכז הארץ. הנושא נדון בוועדת השרים והיא החליטה להוציא בשלב זה פרק זה מהחוק, כי רוצים להסדיר זאת במכלול יותר רחב של נושא ההקלות במס.

אשר להפליה בין מפעלים, אינני חושש מהנקודה שהעלה חבר-הכנסת קופמן. אולי היינו צריכים לומר, ששנות המס 2-6-10, הגענו אליהן על יסוד מודל הקיים במינהל הכנסות המדינה, שניסה לתרגם סך כל ההטבות שקיימות היום בחוק לשיטה שונה. המסלול החלופי יתן אותן העדפות הקיימות היום בחוק אבל בטכניקה שונה שלדעתנו היא נותנת חשובה למפעלים שהזכרתי בתחילת דברי. כלומר השנים 2-6-10 הן ביטוי לרמת ההטבות הקיימת בחוק הנוכחי בתיקון אחד, שלאזור פיתוח א' נתנו קצת יותר. דברנו על 8-9 שנים ועגלנו ל-10 שנים, כי רצינו לחת עדיפות גדולה יותר לאזור פיתוח א' שבמדיניות ההשקעות הוא אזור מועדף. אבל בעקרון שנות אפס מס הן אקוויוולנטיות להטבות הקיימות היום בחוק. זאת אומרת, הבעיה שאתה מעלה אינה קיימת היום, אלא אם אתה מציע לבטל את החוק לעידוד השקעות הון.

אני מסכים אתך שכל התערבות ממסלתית גורמת לעיוות מסויים ומשק חפשי עדיף. אבל אם אני בא להשוות את התיקון הזה לאותם עיוותים שקיימים במערכת, איננו מוסיפים עיוות.

אם אני נותן אופציה למפעל לבחור בין מסלול זה או אחר, כאשר סל ההטבות זהה, אינני יכול להכנס לשיקול הדעת שלו. מי שבחר במענק וויתר על הטבות מס, צריך להיות אחראי להחלטתו. יש גבול למה שהמדינה יכולה להתערב. אני חושב שאנו מתערבים יותר מדי. כך שמבחינה זו אינני חושב שהמסלול החלופי יכול להגביר את העיוות בין מפעל חדש ובין מפעל קיים. היום יש במערכת כל כך הרבה מפעלי תעשייה שלא היו מפעלים מאושרים או שסיימו את תקופת ההטבות והם מסלמים 52% מס, אם אינם מחלקים דוידנד ו-67% אם הם מחלקים דוידנד. כלומר, אותו פער בהטבות קיים גם היום.

י. ברון:

אני הייתי מבקש להודיע, שבאופן עקרוני אנחנו מתנגדים בצורה נחרצת לכל הטבה שצריכה להנתן באמצעות מכסיר המס, ואנחנו בהחלט בדיעה כללית שיש להמנע מדרך זו ויש לפתור בעיות של עידוד בדרכים אחרות. אבל לכל כלל יש יוצא מן הכלל. ואנחנו מצאנו לנכון לתמוך בחוק במלוא הלב ובמלוא הדעת וכן לתת תמיכה באמצעות מכסיר המס. ומדוע?

יש לנו במשך כל השנים בארץ עיוות מסויים, אבל כל זמן שהתעטייה הייתה עוד פעם טכסטיל ועוד פעם מתכת או בית-מלון הקטורים בסכומי השקעה גדולים יחסית למחזור הצפוי ולרווחים, הרי שהפתרון היה פחות או יותר אחיד לגבי מפעלים מסוגים שונים. ככל שהתקדמנו בעשור האחרון בהקמת מפעלים שהם מפעלים עתירי ידע, אם זה היי-טק מפל סוג, אם זה במכשור ואם באלקטרוניקה, טבהם בהשקעה נמוכה יכולים להגיע למחזור עסקים גדול, כאשר אנו משווים שני מפעלים, אחד בענף המתכת והשני מפעל עתיר ידע, הרי כאשר נתנו למפעל האחד בענף המתכת מענק של 40% זה היה משמעותי, בעוד שלגבי המפעל העתיר הידע זה לא היה משמעותי. לכן הוא לא קיבל עידוד לקום בישראל. לעומת זאת בארצות אחרות כמו אירלנד ופורטוגל בשנים האחרונות נתנו יותר ויותר הטבות מפליגות של פטור ממסים ומענקים. כיצד נתחרה במדינות אלו כדי להבטיח צמיחה?

אני רוצה לציין שעשינו בדיקה במחשבה, אסימולציה, של עלות ההשקעות בענפים שונים ומחזור העסקים שנחשב לתוצאה מעלות ההשקעות והרווחים, וכתוצאה מכך הגענו למספר השנים המוצע לגבי האזורים השונים. מספר השנים אינו מצוץ מהאצבע. הגענו לשנה-שנה וחצי במרכז הארץ, 5-6 שנים באזור פיתוח ב' ו-8-9 שנים באזור פיתוח א'. אמרנו שבאזור פיתוח ב' לא ניגע. באזור פיתוח א' יש תוספת, ובמרכז הארץ הגענו לשנתיים.

אין לי ספק שהתקציב יהיה מנוצל, כי יש מפעלים רבים שהכסף הראשון חשוב להם, כי אין להם כסף משל עצמם להשקיע ואין להם אפשרות לקבל הלוואות. לכן הם זקוקים למענק. לכן אלה ידרשו ויקבלו מענק. לעומת זאת יהיו מפעלים שיוכלו להתארגן ולקבל מעמד ליל מפעל מאושר ברגע שיופסל.

ה-200 מליון דולר מכספי קופות הגמל. לאלה נצטרך להגיד: תבואו בשנה הבאה. יכול להיות שהאיש יגיד: תן לי משהו אחר. אם ניתן הטבה במס כתחליף למענק, אין לי ספק שיהיו רבים שירצו בכך.

לשאלתו של חבר-הכנסת קופמן, אנו ערים לשאלה. אחת השאלות שהתעוררה בוועדה הבין-מטרדית של משרד התעשייה והמסחר, משרד הכלכלה והתכנון ומשרד האוצר, שהיה לי הכבוד לעמוד בראשה, הייתה שאלת ההפלייה בין המפעלים. לכן לא הסכמנו שינתנו הקלות במס לעובדים במסגרת זו, כי אמרנו: במפעל אחד יקבלו העובדים הקלות במס ובמפעל שני לא, ואני רואה איך ב-1 בחודש, נפגשים הפועלים לייד הגדר ומשווים תלושים, הם מקבלים אותו ברוטו, אבל הנטו של אלה המקבלים הנחות במס גדול יותר.

מפעל חדש צריך תקופת התאקלמות. בתקופה זו יש מה שקרוי "מחלות ילדות". בתקופה זו אנו נותנים לו הקלות במס. בתקופה שהוא מתבסס, ההקלות מסתיימות. 10 שנים זו תקופה ארוכה ובעטר שנים המפעל יכול להתבסס.

אומר חבר-הכנסת קופמן, מפעל שיקבל מענק ומפעל שיקבל הנחה במס, המפעל שיקבל הנחות במס יחזרה במפעל שיקבל מענק. בעייה זו קיימת גם היום לפי החוק הקיים. ואנחנו נצורך לאפשר למפעל שהמענק לגביו אינו משמעותי להנות מפטור ממסים.

מדוע יש קשר בל-יינתק עם תיקון מס' 26? כי כאשר אמרנו שמבטלים הלוואות פיתור, הפער היה יותר קטן. אילו אפשר היה לקבל 75% תמיכה באזור א' לא הייתה משמעות לדבר, כי הם מקבלים 75% מה שלא יהיו ההטבות. אפשר היה להגיד: או.קיי. נראה מה יהיה המס. אבל לגבי 40% מענק, זה שונה.

מ. שטרית:

יש לי מפעל, אחרי 7 שנים מיציתי את ההטבות, סגרתי את המפעל והסבתי אותו לקו ייצור אחר, האם אני אקבל שוב את ההטבות?

י. ברוך:

חוק לעידוד השקעות הון קיים מ-1950 ובמשך 35 השנים היו קיימות כל האפשרויות, היו 30% ו-25% לעומת 80%, כאשר לא היה החוק לעידוד התעשייה, אתה חושב שלא באו עם דברים כאלה למרכז ההשקעות, ואתה חושב שקבלו?

לשאלתו של חבר-הכנסת צבן, אנחנו מתנגדים להעתיק את השיטה האמריקאית ולהכניס לחוק התקציב עלות ההטבות.

י. צבן:

הייתה הודעה שזה יכלל בחוק התקציב.

י. ברוך:

הייתה ועדה בראשותו של הממונה על החקציבים, מר פוגל, ואני הייתי חבר בה, למדידת הסבסוד, וחפקידה היה לבדוק על כמה מותרת המדינה חמורת שירותים מסויימים שהיא נותנת. גם המשטרה היא שירות וגם בתי-המשפט הם שירות. היינו צריכים למצוא את ההגדרה - - -

י. צבן:

יש סבסוד חיובי ויש סבסוד שלילי.

י. ברוך:

זו שאלה של פילוסופיה. אנחנו הגענו לסכום של 1,084,000,000 שקל, זו העלות. אבל אני כולל בזה גם הפטור של משכורת נשיא המדינה ממס, גם חוק עידוד השקעות הון וגם אי-גביית מס מעסיקים.

י. צבן:

פטור על ארוחות?

י. ברוך:

כל מה שיש בחוקי המס, נקודות זיכוי לגבר ולעשה שמקבלת עבור ילדיה.

מה שאנחנו כן נעשה הוא - נכניס לחוק התקציב פרק שיסביר את כל הפרטים ויתן הערכה משוערת של הסכומים. מדוע אי אפשר לתקצב את ההטבות במס, כי אתה צריך להגיד כל סעיף כמה הוא עולה, ואחר-כך אינך יכול "לעלות" עליו. אני עושה את החישובים היום לפי מה שהיה ב-1982. לכן הסכום הוא משוער, והתוצאה יכולה להיות דמיונית לעומת מה שיש היום. אם נתאזן ונגיע לאינפלציה נמוכה ב-1986 וב-1987, אז תהיה אפשרות להגיע להערכות מדוייקות ואז יתכן שאפשר יהיה להכניס זאת לחוק התקציב.

י. צבן:

היות ויש לכם הערכה וזה לא חלק אינטגרלי של התקציב, מה מכם יהלוך אם תניחו מסמן כזה?

י. ברוך:

זה מה שאנו מתכוונים לעשות.

היו"ר י. כהן:

את השאלה של נושא חדש נעביר לוועדת הכנסת. אנו עדיין מצפים לגמר המסא-ומתן עם קופות הגמל לגבי זמינות ההון או להצעה אחרת שתביאו לנו בנושא זה.

א. דמביץ:

בחוק לעידוד השקעות הון שקראנו בו 9 סעיפים יש עוד סעיף אופרטיבי אחד שאינו כלול בנוסח הלבן, והוא הסעיף המחלף את התוספת. אני שואל: האם ברצונך לדון בו עכשיו?

היו"ר י. כהן:

נדון בו בשלב השני.

הועדה הטילה על היועצת הכלכלית, סמדר אלחנני, להגיע לגמר ההתחשבות בין משרד הבריאות, קופות החולים ומשרד האוצר. היא מבקשת ארכה של 48 שעות. אני מציע שהוועדה תחליט לתת לה ארכה זו. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ע ה

ההצעה לתת ארכה של 48 שעות ליועצת הכלכלית של הוועדה, סמדר אלחנני, להגיע לגמר ההתחשבות בין משרד הבריאות, קופות החולים והאוצר נתקבלה.

היו"ר י. כהן:

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.45